

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Nyolc évre	18 kor.
Hegyedévre	4 "
Helyben házhoz hordva:	
Nyolc évre	20 kor.
Hegyedévre	5 "
Vidékre postán szállítva:	
Nyolc évre	24 kor.
Hegyedévre	6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hét és
kiszármaztatott napok kivételével
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczai-utca 2.
A munkásság kártyák visszatérítés
vagy megfizetésére nem vállalkozik.
Előzetesek és hirdetések a
kiadóhivatalhoz intézendők.
Egyes szám ára 6 fillér.

NAGYVÁRAD, április 16.

Vajda a románság — ellen.

Nem először és nem utolszor történik, hogy szót emelünk a fajgyűlölet ellen, amely immár magával ragadta a parlament nagy részét is. De szólnunk és írunk szigorú kötelesség még akkor is, ha senki sem hallgatna reánk.

Az ember lelke mélyén megdöbben, mikor a parlamenti tudósításokat olvassa. Ki hitte volna, hogy meg nem menekszünk az osztrák parlament színvonalától. Ki hitte volna, hogy akad épen a románok közül egy Vajda, aki vállalkozók arra, hogy mint egykor Herostrates az ókor egyik legnagyobb remekét pusztítsa szeszélyből felgyújtotta, most ő néhány éretlen fűzfaverssel fölgyujtsa saját faja és annak minden aspirációja és jogos érdeke ellen pusztítsa szeszélyből föllángoltassa az egész magyar nemzetnek nemcsak jogos haragját, hanem legtulzább sovinizmusát? Ki hitte volna, hogy a magyar törvényhozás épületébe a legajásabb szavak, a legpiszkosabb címek mindennapi megszólításokká válnak?

Mert Vajda nem annyira a magyar nemzet ellen vétett, hisz nem annak okozott kárt, a magyarság ellen idézetül mindössze egy piszkos nyelvöltögetést olvasott fel, amivel legfeljebb önmagát

tette a parlamentben lehetetlenné; hanem aki ellen vétett s akit meg nem követelhet eléggé soha, az a román nép, amely őt oda küldötte.

Mert miért küldötte a szegény románság Vajdát és a társait a parlamentbe?

Hát azért, hogy most, oly sok szegye és kára után a 20 évi passzivitásnak, álljanak szóba a magyarsággal, világosítsák fel azt a román nép anyagi és erkölcsi nyomoráról, világosítsák fel arról, hogy a románság nem akar államot az államban, hanem kéri nyelvének, kulturájának védelmét, erkölcsi és anyagi támogatását, hogy kérje azokat a magyar urakat engesztelődésre a múlt hibáiért, elismerésre a románság szolgálataiért és békére és barátságos testvériségre, hogy így a magyarokkal együtt alkossanak törvényeket az egész haza javára okosan és bölcsen.

Ezért küldötte a románság oda Vajdát a magyarigeni kerületből, miután csekélységem is félreállott az utjából, nem fogadhatván el akkor a tervbe vett jelöltséget.

És Vajda, aki tudta, hogy a magyar nemzeti érzés, melyet a darabantok kormányja egy évig kinpadon tartott, már a legidegesebb sovinizmusba csapott át, Vajda, aki tudta, hogy a zsidó sajtó, mivel abból él, a magyar sovinizmust a románok ellen évtizedek óta uszítja, elő-

vesz egy fércművet, egy a 60-as évek irodalmi szemetjéből kikerült plágiumot, és odaadja a gyorsíróknak, hogy piszkolják be vele a Ház naplóját, vágják arcul az egész magyarságot és zudítsák annak összes haragját a románság fejére.

Ki fog ezek után a román nemzeti-ségi törekvések komolyságában hinni? Ki fogja azt mondani, hogy ezekkel az emberekkel keresni kell egy modus vivendit? Ki hiszi el, hogy Apponyi most már az iskolatörvény részleteinél engedékenységre lesz hajlandó?

A románságnak életkérdése a magyarsággal való jó viszony. A magyarság nélkül a hazai románság még akkor sem mehetne semmire, ha nemzeti autonómiaja volna, éppúgy mint ahogy a horvátok nem tudnak megenni. A román nép nem is követel a magyarságtól semmi mást, mint nyelvének és intézményeinek kiméletét, a nép erkölcsi és anyagi támogatását és jogi alapon szabályozott testvéri összetartást, békét.

Mindezt Vajdának sikerült kompromittálnia, sikerült elérnie, hogy a románok elleni ellenszenv és elfogultság hosszú időn keresztül még uralkodó legyen a magyarok lelkében.

Most értjük a »Lupta« harci modorát, melylyel minden komoly és mérsékelt elemet pellengére állít. Most értem miért irták ott ellenem azt a gyalázó és

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Hány asszony boldog?

Hogy miben áll a teljes boldogság, azt eddig még senki sem állapította meg. Már azért sem, mivel az, a ki teljesen boldog, okosabb dolgot is tud annál, hogy a lelki állapotát leírja. — Ilyesmire rendszeren csak unalmában adja magát a boldogtalanság. Nem is említve azt, hogy a filozófusok határozott állítása szerint tökéletes boldogság nincs, nem is volt, nem is lesz. Ezért használjuk elővigyázatból a »teljes« szót a »tökéletes« helyett, nehogy ellenmondásba jussanak azokkal az urakkal, a kik csakhamar letromfolnának. Minden időben ők szabtak törvényt lelki életünknek és mióta a statisztikát is elfoglalták a maguk számára segédeszköznek, éppenséggel nem lehet velök birni.

A boldogságot is csak úgy ismerik az élet szükséges tényezőjének, ha az ő módszerük nyomán készül, máskülönben nem.

Ez a statisztika pedig a következőket mondja: száz intelligens nő közül teljesen boldog 20, féligmeddig boldog 34 és tökéletesen boldogtalán 46. Az utóbbiak közül valók a »meg nem értett asszonyok« (femmes incomprisee), akiknek boldogtalansága azonban csak viszonylagos, mert abban áll, hogy nem tudják — mennyire boldogok. — Ha tehát a 46, egészen »boldogtalán« nő közül csak a felét vesszük »femmes incomprisee«-nek, marad

összesen 23, ki abban az érdekes és kiváltságos helyzetbe jutott, — hogy magát mindenkivel szemben boldogtalannak mondhatta.

Honnan meritjük ezeket az adatokat? Egy könyvből, melyet Lombroso Paola kisasszony, a híres olasz tudós leánya adott ki s mely nálunk még teljesen ismeretlen. Ő csak az intelligens asszonyokról készített statisztikát, mert alapelvül felállítja: a nem művelt asszony mindig boldog, ha nem sanyargatja a nyomor és testi szenvedés.

Abban Paola kisasszony is egyetért a világ összes lélekbuváiraival, hogy az asszony boldogságának sohasem lehet a nagyravagyás a kielégítője, hanem mindig csak a boldog együttélésen alapulhat azzal, kit szíve választott. Másodsorban jön az anyaság. Fölsorolja aztán a többi tényezőket, melyek hozzájárulnak a boldogság kiegészítéséhez. — Szerinte ezek a következők: 1. Fiatalság. 2. Szépség. 3. Műveltség. 4. Jólét. Súlyt helyez a korra is és a szerint állapítja meg statisztikáját. Azt mondja:

Fiatalkorban, ha száznak megfigyeljük életét, találunk 55 olyanra, ki teljesen boldog, 45 re ki boldogtalán. Ez az ellentétek kora, a mikor a mednyugvás nem szerepel és nem is lehet tényező a közepes boldogságra. A megváltozhatatlan viszonyokban való beletörődés a harmincadik éven túl kezdődik, de vele együtt az elégedettség is föltámad sok olyan nőben. a ki boldogtalannak hitte magát, mert mi türes tagadás, a boldogságnak leglényegesebb része mindig — a hit.

A harmincadik esztendő után tehát így

változik meg az arányszám: boldog már 45, félig-meddig boldog 25 és teljesen boldogtalán 30. — Később a negyvenötödik esztendőn túl, még inkább változik az arány: (boldog kifejezés nem is alkalmazható annál az asszonynál, ki több harminc évesnél) 25, félig-meddig boldog 65 és egészen boldogtalán 10. — A megnyugvás és beletörődés kora.

Ami a szépség befolyását illeti a boldogságra, eleinte az arányszám ugyanaz, mint a fiatalságnál, mert a legtöbb nő csak addig szép, míg ifju. A hervadó szépség korában 35 és 45 között — azonban aránytalanul nagy a boldogtalán nők száma. Száz közül hetven úgy érzi, hogy nem bírja el a szépsége hervadását, 20—25 félig-meddig beletörődik és csak 5 őrzi meg magában a léleknek azt a nagy erejét, hogy föl sem veszi, mikor a kornak meg kell fizetni adóját.

A műveltség minden körülmények közt nagy tényezője a boldogságnak — bár annak aláasója is lehet. Ha szépség és ifjuság van vele, mérsékeli a kettőnek tulságos követeléseit az élettel szemben, ha pedig nincsen, akkor megvisszatal.

Azonban, amilyen áldás a lelki műveltség, épp olyan szerencsétlenség a félműveltség.

Ez szüli »a meg nem értett« asszony minden szenvedését. Az arányszám a lelki műveltséggel bíró nőknél: egészen boldog 45, kielégítő módon boldog 40 és egészen boldogtalán 5.

A jólét is nagyon fontos tényezője a bol-

becsületsértő cikket. Nem az a célja Vajdának, hogy a románság különböző elemeit összehozza, hanem hogy egymástól elválassza, s lehetetlenné tevén minden mérsékelt és komoly hangot, még inkább arra bírja a magyarságot, hogy a románság ellen meggondolatlan erőszakos lépéseket tegyen.

Szegény román nép, mily orvosok akarják gyógyítani a te sebeidet!

Valamennyi sovíniszta magyar van, aki a román népet feneketlenül gyűlöli, mind hálával adózhatik Vajdának, mert ime új jogcíme van gyűlöletének! A héber sajtó legényei hónapokra való anyagot kaptak s a szegény románságot gyalázzhatják Vajda jószágából.

Igen magyar testvéreim! Vajda Sándor *idézett* de a pokol rossz szellemét *idézte fel* közénk és habár sértését a magyar nemzet ellen irányozta, — tulajdonképen a románságnak okozott szégyent és kárt, igen nagyot.

Gedeon.

A kiegyezés. Kossuth tegnapi beszéde után a függetlenségi párt ma egyelőre várakozási álláspontot foglalt el. Kossuth beszéde némely részében homályos volt, de a párt bizik abban, hogy a döntés előtt még hozzászólhat az alku megkötéséhez. A király mig Prágából vissza nem érkezik, a kiegyezési tárgyalások addig szünetelni fognak. Beck báró és az osztrák szakminiszterek e hó végén Budapestre jönnek, hogy itt folytassák a kiegyezési tárgyalásokat. Addig a szakelőadók vitatják meg a még függőben levő kérdéseket.

Udvarý Ferenc csődje. Udvarý Ferenc országgyűlési képviselő ellen megnyitották a csődöt.

A hivatalos lap mai száma jelenti a csőd-megnyitást. Csődbiztosul *Mesey* László kir. törvényszéki bíró, tömeggondnokul dr. Nemes Bertalan, ennek helyettesül dr. Bruck Elemér budapesti ügyvédek neveztettek ki. A követe-

dogságnak, sokkal fontosabb, semmint az alanyi költők koncedálják.

Egy keleti közmondás azt tartja, hogy a nyomor veszekedő természetű és igaza lehet! Azonban a gazdagság nem, mint azt a statisztika bizonyítja: teljesen boldog a jólétben élő nők közül 40, félig-meddig 35 és egészen boldogtalan 30. — Mi azonban onnét eredhet, hogy a gazdag nőnek sok a szabadideje és az unalom nagy ellensége a boldogságnak.

A szerelem, a házasság és az anyaság az a három tényező, mely első sorban biztosítja a nő boldogságát.

A férfi sokszor, még akkor is boldognak érzi magát, ha az ég megtagadja tőle a gyermekáldást, a nő csak nagyon ritkán. S azért arányszámokat itt viszonylagosan lehet fölállítani: 105 asszony közül, ki férjét szereti, 1—10, tökéletesen boldog (ezek az erős akaratuak, a 70—89 közepes boldog és 10—15 olyan, akik boldogok akarnak lenni mindenképen, ki nem tudja elfelejteni, hogy az asszony hivatása az anyaság. 100 asszony közül, ki nem szereti a férjét, de annál inkább a gyermekeit, egy sem teljesen boldog, 50—60 közepesen boldog s a többi — elhitheti magával, hogy boldog lesz, mihelyt gyermekei annyira felnőttek, hogy megértik az ő szenvedéseit és megvigasztalják azért, amit az élet megtagadott tőle.

A ki nem hiszi el e számokat, számítsa utána.

lések bejelentésére határidőül bezárólag 1907. évi május hó 20-ik napja tüzetett ki.

Udvarý Ferenc most már végképen le fog tűnni a politika mezejéről. A csődbe jutott képviselőt, ugyanis, megfosztják a mandátumától.

A képviselőház mentelmi bizottsága már legközelebb indítványt fog tenni ebben az irányban.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, április 16.

Elnök: *Jusk* Gyula.

A múlt ülés jegyzőkönyvének hitelesítése s az elnöki előterjesztések és vivmányok bemutatása után folytatólag tárgyalták a mostani tanítók fizetésrendezéről szóló törvényjavaslatot.

Elnök: Mihályi Tivadar képviselő urat illeti a zárszó joga.

Mihályi Tivadar: A zárszó jogával élve tiltakozik azon gyanúsítás ellen, mintha őket magánérdekek vezetnék, ők csak azért küzdenek a magyar nyelv tanítása ellen, mert a gyermekek úgy sem tudják majd megtanulni a magyar nyelvet s a hiába való tanítás csak kárára lesz az egyéb tanulmányoknak. Kéri határozati javaslatának elfogadását. (Helyeslés a nemzetiségieknél.)

Felkiáltások: Jó lesz, majd elfogadjuk. (Derűtlenség)

Elnök: Szikcsák Ferencz képviselő urat illeti a zárszó joga.

Szikcsák Ferencz: A közoktatásügyi miniszterrel polemizál. Apponyi állításai szofirmak s az igazság az, amit ők hangoztatnak. (Élénk derűtlenség.) A magyar nyelv tanítása Damoklesz-kar a tanító feje felett, mert a tanító mindent elfogad, hogy a magyar nyelv tanításában minél nagyobb eredményt érjen el, s minden mást el fog hanyagolni a kardtól való féltében. Eredményt pedig mégsem fog ez a javaslat elérni és ez szociális bajokat fog okozni. A tótokkal oly mostohán bánik a kormány, hogy felkelti benne a hitet, hogy e házban első és másodrendű hazafiak vannak. Ez különös, ámbár lehetséges, mert vannak például tótoknak első és másodrangu szentjei. (Derűtlenség)

Elnök: Igazán nem tudom, milyen összefüggésben vannak tótok szentjei a javaslattal. (Zajos derűtlenség.) Tessék már a tárgyhöz szólni, mert meg fogom vonni a szót a képviselő urtól. (Zajos helyeslés.)

Szikcsák Ferencz: Határozati javaslatában a tanítók kötelező biztosítását kívánja, amit úgy látszik nem értettek meg! (Ugy van.)

Felkiáltások: Csak Polit értette meg!

Halász Lajos: Dehogy, az is csak teszi magát, mintha értené. (Derűtlenség.)

Szikcsák: Ezt az eszmét fejtegeti, amelyik egy igen jó idea, (Derűtlenség.) ajánlja annak elfogadását.

Elnök: Vlád Aurél képviselő urat illeti a szó:

Vlád Aurél: Nagyon sajnálja, hogy a szászok nem foglalkoztak kimerítően a javaslattal, mert ezzel is kiderült volna, hogy nekik mennyire igazuk van. A javaslat a magyarosítást tüzte ki legelső feladatául s ezért nem fogadja el.

A szavazás.

Elnök: Felteszi a kérdést. Méltóztatunk elfogadni a tárgyalás alatt levő javaslatot általánosságban a részletes tárgyalás alapjául, szemben *Polit*, *Goldis*, *Mihályi* és *Vajda* határozati javaslatával szemben igen vagy nem. Kérem azokat akik elfogadják, álljanak fel. (Megtörténik.) *Tébbőség* a javaslat ellen szavaznak a nemzetiségiek, a szászok a néppártból *Molnár* János, *Hencz* Károly és *Adamovich* János. E szerint a tárgyalás alatt álló *javaslatot elfogadott-nak* jelentem ki. (Eljenzés.) Kérem méltóztatassék

most elfogadni Vlád Aurél határozati javaslatát. (Nem!) Kérem azokat, akik elfogadják, álljanak fel. (Megtörténik. *Kisebbség*.) Vlád javaslatát mellett csak a nemzetiségiek szavaznak. (Hosszszantartó éljenzés és taps.)

Felkiáltások: Eljen Apponyi.

Elnök: Az ülést tíz percre felfüggesztem. Szünet után.

Elnök: Az ülést újból megnyitja.

A koalíció programja

Molnár János: Kéri a Házát, hogy a címen túl is szólhason. (A Ház az engedelmet szavazás útján megadja.) Ha már a miniszter felidézte a szellemet, hát ő nyíltan megmondja azt, hogy a koalíciós kormány programjából, melynek két sarkalatos pontja az alkotmánybiztosítékok és az általános választójog megalkotása, még pedig semmit sem láttunk, már pedig ő is azt hiszi, vele a néppárt is, bár *nem annak a nevében szól*, nem hajlandó a sarkalatos pontok megalkotására ad *graecas calendas várni*. Es azt hiszi, hogy sokan gondolkoznak így a függetlenségi pártban. (Zaj.)

Molnár János: A javaslat címében a hitfelekezeti szó helyett a *hitvallásost* kéri telvenni. Macsiu szintén módosítást ajánl a javaslat címében.

Vertán Endre előadó *Molnár* módosítását nem fogadja el, mert a hét szó nem jelenti ugyanazt a fogalmat. Közben bírálja az elnöknek vele szemben tanúsított eljárását, a miért az elnök ismételtlen figyelmezteti.

Apponyi Albert gróf kultuszminiszter: Azt várta, hogy *Molnár* helyreigazítja, amit multkor mondott, ehelyett újból támadja.

A javaslat címét nem változtathatja meg, mert ha nem marad a cím mostani szövegében, majd nem lehet tudni, miről van szó a javaslatban.

A Ház a javaslat címét változtatlanul elfogadja.

A 2. § nál *Óváry* Ferenc, *Goldis* László, *Csernoch* János, *Szikcsák* Ferenc és *Vlád Aurél* tesznek módosító indítványokat, azonban eredmény nélkül.

Ülés vége 2 órakor.

A kisegítő tanítók fizetésrendezése.

A városi tisztviselők fizetésrevezésének van egy disszonán akkordja, a melynek analízálásával maguk a zenemesterek, a városi tanács sincsenek teljesen tisztában.

A törvényhatóság kétszer foglalt állást a tanítók fizetésfelemelése érdekében. Végre lejött a tervezet jóváhagyva. Már-már azt hittük, hogy most már rendben van minden. Azonban a kisegítő tanítóknak nem folyósítottak egy garast sem. Nem pedig azért, mert a miniszteri leirat úgy szól, hogy felemelt fizetésekre csak a *jelenleg alkalmazásban levő rendszerezett tanítók tarthatnak igényt*. Az első pillantra mindenki úgy értelmezte azt, hogy a tanítók közül csak azok részesülnek fizetésjavításban, akik véglegesítve vannak.

Talán úgy is maradt volna ez, ha közbe nem jön valami. A kisegítő tanítók kérvényt nyújtottak be, hogy miután ők fizetésjavításban nem részesültek, adjon nekik a város drágasági pótlékot, segítsen nyomasztó helyzetükön. A kisegítő tanítók drágasági pótlék iránti kérését tárgyalta legutóbbi ülésén a tanács. Egyszerűen napirendre tértek a kérés fölött. Nem azért, mintha a kérést nem találták volna méltányosnak, hanem azért, mert az *értelmezések* különbözők voltak. *Rimler* Károly és vele többen a kérést tárgyalatlannak találták. Hogy jönnek a kisegítő tanítók ahhoz, hogy akkor, midőn 200 korona fizetés felemelést

kaptak, drágasági pótlékot kérjenek? — mondták többen.

Lukács Odön adott fölvilágosítást, hogy a kisegítő tanítók nem kaptak fizetés fölemelést, mert a miniszteri leirat «rendszeresített» kitételét mindenki csak a végkielégített állásukban megerősített tanítókra vonatkoztatta.

Ekkor aztán megindult a vita. Mit kell érteni a miniszteri kitétel alatt? **Rimler** Károly úgy értelmezi a miniszteri leiratot, hogy az a jelenleg alkalmazásban levő összes tanítókra vonatkozik. Hiszen a törvényhatóság is így terjesztette föl másodszer is a kérését. A kisegítő rendszeresített állásokat töltöttek be, hogy nincsenek véglegesítve, az egészen más kérdés. Tehát a kisegítő fizetésének a fölemelését a miniszter csak azokra vonatkozólag ellenezte, a kik eddig ideiglenesen helyettesítettek, nem pedig azokra, a kik osztályt vezetnek, felelősséggel tartoznak. A kik ki vannak nevezve osztályvezetésre, azok rendszeres tanítók s mint ilyenek, fizetés felemelésben részesülnek.

Ugyanígy fogta fel a kérdést **Ragány** János főszámvevő is.

Fölmerült indítvány arra nézve, kérdezzék meg a minisztert, hogy értelmezi ezt.

Rimler Károly fölöslegesnek tartja a miniszter megkérdezését, mert azt csak egyféle-képen lehet érteni, ahogy a tanács többsége, ő maga és a főszámvevő is értelmezi.

Igy aztán a kisegítő tanítók drágasági pótlékára vonatkozó kérdést félre tették.

*

Most aztán a tanács dolga, hogy a rendszeresített, tehát kinevezett, osztályt vezető kisegítőknél minél előbb folyósítsák a fölemelt fizetést.

Román népgyűlések.

Magyarországon.

Magyarországi tudósítónk jelenti telefonon, hogy ott a románok tegnap nagy népgyűlést tartottak. A népgyűlésnek az volt a célja, hogy a románok állást foglaljanak Apponyi javaslatára ellen.

A magyarországi népgyűlés fényes bizonyítéka annak, hogy a románok nagy része nem osztja a parlamenti nemzetiségi képviselők nézeteit, hanem vakon megy vezetői után.

A lefolyt gyűlésről a következőket jelenti tudósítónk:

A magyarországi járás polgárságát tegnap délelőttre hívták össze a rendezők. A gyűlést, melyen tömegesen jelentek meg a járás községei, **Papp** János hollódi esperes nyitotta meg, aki ismertette az összejövétel célját. Ezután még több szónok beszélt, mire a románok Apponyi javaslatára ellen foglaltak állást.

A gyűlésen jelen volt **Inger** Szolimán kimpányi nagybirtokos is. Inger hallva az előtte elhangzott beszédeket az emelvényre lépett s hazafias beszédet intézett a néphez. Beszédét a következő szavakkal kezdte Inger Szolimán:

— Ne hallgassatok az izgatókra, mert azok benneteket csak félre vezetnek. Felvilágosította azután őket, hogy az izgatók azon állításai, miszerint elakarják a román nyelvet törölni stb., nem felelnek meg a valóságnak. Apponyi a románok hitét, nyelvét nem bántja, csak azt akarja, hogy a mindennapi életre föltétlenül szükséges magyar nyelvét a románok

megtanulják. Huzamosabb ideig s meggyőzően beszélt még **Inger**, mire a románok Apponyi mellett foglaltak álláspontot.

A gyűlés a legnagyobb rendben folyt le, karhatalom igénybevételére nem került sor.

Belényesen.

Balényesen vasárnap délelőttre hívták össze a népgyűlést. A népgyűlés nem folyhatott le teljesen, mert alig emelkedett szólásra dr **Csordás** János, mikor a gyűlésen megjelent tárkányi magyarok a Kossuth-nótát kezdték énekelni. A románok erre óriási lármát csaptak, többen átlépték a rendőrség által vont kordont s megtámadták a magyarokat. Egy román agitátor, **Gyirila** György üssétek a magyart kiáltással lázította a tömeget. A rendőrség igyekezett a kordont ismét helyreállítani, ez azonban nem sikerült. A románok a rendőrbiztos megsebesítették s hatalmas közpört zudítottak a rendőrségre s a magyarokra. Több tárkányi ember megsérült. **Markovits** Károly főszolgabíró látva a veszélyt, felszólította a csendőr szárnyparancsnokot, hogy a románokat válassza szét. A románok még akkor sem tágtottak, mire a csendőrök szuronytszegezve mentek a tömegnek. **Markovits** a gyűlést feloszlatta. A románok az agitációk folytán tiltakozni akartak Apponyi javaslatára ellen.

Belényesen a rend csak a késő esti órákban állott vissza, azonban még akkor megerősített csendőrségek cirkáltak a városban.

A hatóság megindította a vizsgálatot annak felderítésére, hogy kik az okozói a verekedésnek.

Ez ideig **Tyirila** Györgyöt tartóztatta le a csendőrség.

UJDONSÁGOK.

* **Bérmálás Nagyváradon.** Nagy örömet szerzett dr. **Szmrecsányi** Pál v. b. t. t. megyés püspök ur híveinek, midőn elrendelte, hogy a folyó év pünkösdi ünnepkörében bérmálás lesz ugy Nagyváradon, mint az egyházmegye több helyén. Már három év óta nem osztották ki Nagyváradon a bérmálás szentségét s így a bérmálások száma nagyon felszaporodott. A nagyváradai székesegyházban Pünkösdkor, a szent lélek eljövételének ünnepén lesz a bérmálás. Pünkösdkor után pedig az egyházmegye tizenhat templomában bérmálnak. Ezeknek idejét és sorrendjét később közöljük. A bérmálást **Fetszer** Antal felsz. püspök végzi. A bérmálásra legközelebb megkezdik az előkészületeket az egyes plébániai templomokban és iskolákban, ahol hivatalosan is kihirdetik a bérmálást, hogy a szülők idejében készülhessenek gyermekeik nagy napjára.

* **Mennyibe került a városháza?** Nagyvárad város új székházát három évvel ezelőtt, 1903. év novemberében avatták fel. Azóta többször sürgették a törvényhatóság tagjai a városház építésének leszámolását, hogy tudjuk, mibe került a diszes épület. Három év után végre megtörtént a leszámolás. A városi főszámvevő szerint az egész építés 745,970 kor. 23 fillérbe került, amelyből még 8240 kor. 24 fillért nem fizetett ki a város. Ifj. **Rimanóczy** Kálmán műépítész, mivel az építési összeg egy részét csak késedelmesen, hosszabb idő után kapta meg, 8000 koronát kért kamatmegterítés címén. Ezen összeg kifizetését a főszámvevő nem véleményezi, mivel az építési összeg kifizetése az épület felülvizsgálata és a leszámolás

átvizsgálása miatt késett, ami a dolog természetéből folyik, mert olyan nagy munkálata felülvizsgálata és leszámolása sok időt vett igénybe.

* **A Poynár-ház felépítése.** Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága elhatározta, hogy a Bémer-téri Poynár-ház kiszögellő részét, vagyis összesen 140 métert kisajátít s ezáltal Mészáros utcát megnyitja. Ezen területért Nagyvárad városa 65,000 koronát tizet s ezen összegből id. **Rimanóczy** Kálmán átvállalt 60,000 koronát, olyképen, hogy évenként 3000 koronát, vagyis a 60,000 koronának 5 százalékos annuitását fizeti 50 évig s ellenértékül használja a fürdőépület előtt levő teret a vendéglő és kávéház céljaira. Nagyvárad város törvényhatóságának ezen határozatát a belügyminiszter jóváhagyta. Most már tehát mi sem áll utjában, hogy a Bémer-tér ez a része is új képet nyerjen. A Poynár-ház megmaradó részén a Poynár-család diszes 3 emeletes palotát épített s **Sztarill** Ferenc építész még a tavaszon hozzá kezd az építéshez.

* **Megyei költségvetések.** A belügyminiszter rendeletét, mely szerint a vármegyék kötelesek közgyűlésileg átvizsgált költségvetéseket október 1-ig felterjeszteni, az alispán respektálja s most körrendeletet bocsájított ki a főszolgabírákhoz, hogy a községek költségvetéseit legkésőbb május 15 ig terjesszék be.

* **Negyven év a közhivatali pályán.** A nagyvárad kir. ítélőtábla nagytudású, közbecsülésnek örvendő tanácselnöke **Medvigy** Mihály, ez év május hó 2-án fogja betölteni közhivatali pályájának negyvenedik évét. Mint értesülünk, a nagyvárad kir. ítélőtábla ezt a kegyes alkalmat megragadni óhajtja, hogy szeretett tanácselnökét ünnepelje és értékes közhivatali munkásságáért nagybecsülését és tiszteletét kifejezze. A készülő ünneplés előkészületei már javában folynak. Az egész mozgalmat **Gálbory** József ítélőtáblai elnöki titkár vezeti. Az ünneplés részleteiből még ma csak annyit árulhatunk el, hogy a kir. ítélőtábla egy nagyon értékes emléktárggyal fogja meglepni **Medvigy** Mihály tanácselnököt közhivatali pályája 40 ik évének betöltése napján.

* **Szalmakalapfonó-gép az árvaház-nak.** A múlt év őszén Nagyváradon rendezett mezőgazdasági kiállításon tudvalevőleg özv. **Des Echerolles-Kruspér** Sándorné elnöknő buzgólkodása révén a városi árvaház növendékei gyakorlatilag is bemutatták a szalmakalapfonást. Az apró gyermekek a kiállítást látogató közönség előtt készítették a pörge szalma kalapokat. A kiállítás megnyitása alkalmából az itt időző **Darányi** Ignác földművelésügyi miniszter is megtekintette az árvák működését s elismerését fejezte ki az árvaház vezetőségének a látottak felett. Ezt az alkalmat felhasználta özv. **Des Echerolles-Kruspér** Sándorné urhölgy s kérte **Darányi** minisztert, hogy a városi árvaház részére állami támogatás képen egy szalmakalapfonó-gépet adományozzon. A kérés egy pillanatra meglepte a minisztert, de a másik pillanatban az ő szeretetreméltóságával válaszolta:

— Ez nem én hozzám tartozik, hanem a kereskedelemügyi miniszter kollegámhoz. De majd informálok s közbejárom, hogy mihamarabb megkapja az árvaház a gépet.

Ezzel titkárához fordult s feljegyeztette a kérést. — **Darányi** miniszter beváltotta a szavát. Mint értesülünk, a kereskedelemügyi miniszter a nagyváradai árvaháznak egy állami szalmakalapfonó-gépet adományozott.

* **Fausztatás a Jádán.** Stern Dezső brátkaai erdőipar vállalkozó egyenesen a földművelésügyi miniszterhez folyamodott, hogy részére fausztatási engedélyt adjon a Jád patakra. A miniszter most a kérelmet leküldte az alis-

pánnak, hogy tegye vizsgálat tárgyává az ügyet s a kérelmező száradékát az érdekelt községekkel is tudassa.

* **Eljegyzés.** *Rojlhy* Miklós a vármegye ambiciózus fiatal tisztviselője csütörtökön tartotta eljegyzését krassószörényvármegyei Oravicza községben *Wéber* Magdolnával, özv. *Wéber* Jánosné nyugalmazott adótisztne kedves és művelt leányával.

* **Álhir — Gausser öngyilkossága.** A Politikai Ebresztő jelenti: A képviselőház folyosóján *Mursa Gyula*, a dunapataji képviselő, ma a leghatározottabban megcáfolta azokat a híreket, melyek *Gausser János* öngyilkos haláláról forgalomba kerültek. *Mursa* még tegnap este 11 órakor is együtt beszélt *Gausserrel* *Kalocsán*. A M. T. I. is kijelenti, hogy e hírek minden tekintetben valótlanok. *Gausser János* *Kalocsán* van. Egészsége és kedve legjobb és anyagi viszonyai is egészen rendezettek.

* **Hevesi arcképe.** *Hevesi Ákos* kolozsvári gazdász leverten megtörtén néz az igazságszolgáltatás elé, melytől egész jövője függ. Az országiszerte híressé vált gyilkos arcképét most közli a Közbiztonság című rehdőri hírlap. A gyilkos *Juhász József* és *Káros Miklós* kasszafurók társaságában van — szemben és profilban mellette tett kezekkel ábrázolva.

* **A vasárnapi színelőadás.** Nagy színházi esemény lesz a vasárnapi előadás a Szigligeti színházban és a kolozsvári orsz. Nemzeti színházban. A kolozsvári társulat a nagyváradi színházban játszik, a nagyváradi színtársulat pedig a kolozsvári színházban adja elő a *Vig özvegyet*. Mindkét előadás jövedelme a nagyváradi Szigligeti szobor javára fordítatik. Az előadásra Nagyváradról 60 tag megy át Kolozsvárra, míg a kolozsvári társulat 20 tagja érkezik hozzánk. Csak hogy az ilyen expedíciók utiköltsége nagyon sokba kerül s ez jó részben felemésztene a jövedelmet. A jelen alkalommal ez a kérdés is szerencsés megoldást nyert. Ugyanis *Szokolj Tamás*, Nagyvárad város országgyűlési képviselője kieszközölte a kereskedelmi miniszternél, hogy úgy a kolozsvári, mint a nagyváradi színészek ezen alkalommal fél III-ad osztályú jeggyel utaznak II-od osztályon. Ezáltal tetemes összeg marad meg a nemes célra: a Szigligeti szobrára. A vasárnapi előadás iránt különben óriási érdeklődés nyilatkozik meg a közönség körében. Tegnap az összes bérlők előjegyezték helyeiket.

* **A kórházi szőlőtelep.** *Fráter Imre* dr kórházi főorvos tegnap kérte az alispánt, hogy engedélyezzen a kórházi szőlőtelep részére 5000 szőlőkarót s 4000 oltványt. A főorvos most javasolja, hogy a szőlő munkálatokat a nyáron a munkaképes elmebetegekkel végeztessék.

* **A törököket kitiltják Nagyváradról.** Alig melegedtek fel a piros fejű törökök Nagyváradon, máris menniök kell nekik. A városi tiszti főorvos dr *Baróthy Ákos* elterjesztést tett a főkapitánynak, hogy a betelepült törököktől az iparendélyt vonja vissza. A törökök által árusított bóza ugyanis olyan összetételű, hogy azt nem lehet mindennap kellő szigorral ellenőrizni s így megeshetik, hogy az el nem adott ital az állás következtében annyira erjed, hogy mérgezést is idézhet elő. A főorvos állítását ténnyel is tudja igazolni. Ugyanis a bóza árus törökök Aradon is letelepültek s ott is árusították a keleti italt. A gondatlan kezelés következtében a bóza élvezete által halállal végződő mérgezés fordult elő. A főorvos kéri a főkapitányt, hogy a törököt toloncoltassa vissza Törökországba. A törökök

ügyvédet fogadtak e hír hallattára s a főkapitány intézkedését megfogják felebbezni.

* **Nagy tűz Kéztzen.** *Margitáról* jelenti tudósítónk, hogy ott tegnap este fél 9 órakor általános izgalom fogta el a lakosságot. Ugyanis a borús idő dacára egyszerre oly nagy világosság támadt a községben, hogy az udvarokon olvasni lehetett. A világosság eredetéről nem tudott senki sem igazi okot mondani. A fény egész éjjel tartott. A lakosok csak reggel tudták meg, hogy a községtől mintegy 21 kilométerre fekvő Kézt község határában *Novák József* szérűjén tűz volt; mely elhamvasztotta Kézt község lakosságának összehordott teljes szalmakészletét. A tűz még tegnap délután is mindég tartott. A kár ezideig meghatározhatatlan, annál is inkább nem, mert a szalmakészletnek csak egy része volt biztosítva.

* **A sorozás Nagyváradon.** Az idei sorozás e hónap végén lesz Nagyváradon. A sorozásra vonatkozólag a városi katonagyosztály a következő hirdetményt adta ki:

Közhírré teszem, miszerint Nagyvárad város részéről az 1907. évre előirt ujoncozás f. évi április hó 26—30-ik napján, mindenkor reggeli 8 órakor kezdőleg a tűzoló laktanya sorozó termében és pedig akként tartatik meg, hogy április 26-án az 1886. évi születésű és nagyváradi illetőségű I. k. o. hadkötelesek közül az 1—200 sorsszámmal bírók, április 27-én, ugyanezek közül a 201—274 és a félsorsszámmal bírók, valamint az 1885. évi születésű és nagyváradi illetőségű II. korosztályúak valamennyien, április 29-én az 1884. évi születésű és nagyváradi illetőségű III. k. o. összes állításkötelesek, április 30-án a Nagyváradon állítási engedéllyel bíró 1886., 1885., 1884. évi I. II. és III. k. o. idegen állításkötelesek fognak sor alá állíttatni. Az egyévi önkéntességért folyamodókat figyelmeztetem, hogy a fentjelzett napokon illető korosztályukba mindenkor reggeli 8 órakor a sorozás kezdetén fognak megvizsgáltatni. Felhívom az összes érdekelt hadköteleseket, hogy sorozás végett a kitűzött helyen és időben pontosan megjelenjenek, mivel különben a védtörvényben előirt szigorú büntetéssel fognak fenytettetni. Nagyvárad, 1907. április hó 12. *Darvassy Lajos*, tanácsnok.

* **Följelentés egy képviselő ellen.** *Goldstein Mór* né debreceni lakos, aki Debrecenben bankbizományi üzletekkel foglalkozik, mint fővárosi tudósítónk jelenti, tegnap a fővárosi rendőrkapitányságon följelentést tett 9000 korona elsikkasztásáért egy országgyűlési képviselő ellen. *Goldsteinné* ugyanis a képviselőnek, aki azelőtt debreceni ügyvéd volt, megválasztása óta pedig irodáját a fővárosba tette át, két 9000 korona összegről szóló váltót, adott át értékesítés végett. A képviselő a fővárosi pénztintézetnél értékesítette a váltót de a felvett összeget nem küldte el. *Goldsteinné* megbízói már följelentéssel fenyegették. Szorult helyzetében tegnap felutazott Budapestre, hogy a képviselővel megbeszélje a dolgot. Minthogy azonban a képviselő a kölcsönösen megállapított találkozásról elmaradt. *Goldsteinné* a rendőrséghez fordult és följelentését a képviselő ellen megtette.

* **Kóbor cigányok garázdálkodása.** *Margitáról* telefonálja tudósítónk, hogy ott tartóztattak egy cigány karavánt, amely beköborolta az egész járás területét s mindenütt, hol alkalom kínálkozott, több lopást és betörést követett el. Ez ideig sikerült megállapítani, hogy *Erfancsikán* *Mokka György* lakásából, *Kéztzen* *Farkas András* lakásából összes ágyneműt ellopták. A banda a vidéki zsákmányolás után a járás központján ütötte fel sátrát, itt azonban rajta vesztett. *Margitán* *Frenda Béla* hentes üzletébe hatoltak be. A gazda észrevette, hogy valaki jár az üzletben, revolverrel kilőtt az ablakon. A golyó nem talált, a cigányoknak pedig sikerült megugranok. Ugyan-

ekkor éjjel egy szegény embernek a malacát lopták el. A csendőrség letartóztatta a bandát s megindította a nyomozati eljárást. Nincs kizárva, hogy a cigányok más vármegye területén már eredményesen működtek s a hatóság elől menekültek Biharba.

* **A fumei kormányzó pénze.** Fővárosi tudósítónk jelenti: *Nákó Sándor* gróf fumei kormányzó ma délután a négy órai vonattal a nyugati pályaudvarról birtokára akart utazni. Mikor a vonat elindult, vette észre, hogy 250 ezer korona értéket tartalmazó kézi táskája elveszett. Rögtön megállította a vonatot és a szállodába hajtatott, hogy a táskát keresse. Szobájában csakugyan megtalálta a táskát ott, ahova letette. Nem hiányzott belőle semmi. A kormányzó így csak este utazhatott el a fővárosból.

* **A Gőzgépekezők és kazánfűtők** nagyváradi vizsgáló bizottsága az érdekelteknek ez uton hozza tudomásul, hogy a legközelebbi vizsgatétel folyó év április hó 21-én a *Moskovits Adolf* és fiai tulajdonát képező műgőzmalomban Nagyváradon fog megtartatni, a vizsga reggel 8 órakor veendi kezdetét. Felhívának mindazok, kik a vizsgán résztvenni óhajtanak, hogy ez az iránybani kérelmet az ahhoz tartozó mellékletekkel együtt a vizsgatétel napjáig a m. kir. kerületi iparfelügyelőséghez adják be, esetleg az ez iránybani kérelmek a vizsgatétel napján direct a vizsgáló bizottságnál is a jelentkezés alkalmával benyújtható. A vizsgálóbizottság elnöke *Pozsonyi László* m. kir. ker. iparfelügyelő.

* **Arzén mérgezés.** *Margitáról* jelenti tudósítónk, hogy ott tegnap este *Pikó Sándor* nyugalmazott erdész özvegye arzén mérgezés következtében meghalt. A mérgezést mindenki balesetnek tulajdonította, de azért a nyomozati eljárást megindították. A vizsgálat során megállapítást nyert, hogy *Pikóné* öngyilkosságot szendékből megmérgezte magát. Az öngyilkos nő 53 éves volt s már huzamosabb idő óta betegeskedett s valószínű, hogy e feletti elkeseredésében követte el meggondolatlan tettét. Az öngyilkos megmentésére mindent elkövetett a férje. Este hét órától állandóan két orvos igyekezett ellensúlyozni a mérgeg hatását, azonban sikertelenül, mert az öngyilkos éjjel 12 órakor iszonyu kínok között meghalt.

* **Az osztályorszájáték** tegnapi huzásán a következő számokat húzták ki nyereménnyel:

60000 koronát nyert: 678.
15000 koronát nyert: 112512.
10000 koronát nyertek: 67616 122147.
5000 koronát nyertek: 13639 38274.
2000 koronát nyertek: 9889 23501 67118
68115 69299 73308 79511 80963 83410 98612
99439 103483 104705.
1000 koronát nyertek: 243 5310 20860
22134 22872 26933 30788 39514 39590 40140
41465 42168 46456 46562 47169 50188 50873
52248 56823 61047 61057 61091 51643 64885
65436 66809 68501 76171 76340 79648 79660
79983 80077 85225 88998 89075 94428 97476
99255 100778 103282 110122 114147 115277
115350 121656 122910.

A többi kihuzott számok 500 és 200 koronát nyertek.

IRODALOM.

Kis pajtás. Szerkeszti: *Szepessy László*. Legújabb száma is élénk tanubizonyossága, hogy ugy külső csin, mint belső érték tekintetében legelső gyermekiapunk. Kiválóan becses tartalma: *Szepessy bácsi*: *Tavaszi felé*. (Vers. *Ilarsányi Gyula* címképével.) — *Kozma János*: *Sugár Peti*. (Mese. *Byssz. Ervin* rajzaival.) —

Laci bátya: Beteg az Ilonka. (Vers képpel.) — Fáy József: A veréb. (Japán mese eredeti illusztrációkkal.) — Szepessy László: Első áldozás. Költemény több képpel.) — Vincze József: Enike, (Elbeszélés Gerlóczy Géza rajzaival.) — Laci bácsi: Zergevadászat esernyővel. (Humoros vers egész oldalas karrikaturákkal.) — Humayer Mariska: Hogyan lett a medvéből főispán? (Székely mese Müller Ircsi rajzaival.) — Lanzerits Margit: Lajcsika kívánsága. (Vers.) — Érdekes Gyermekhírek, Gyermekirodalom, Játék, Fejtörők stb. rovatok zárják az eleven kis lapot, mely valóságos díszes és büszkesége a szürke magyar gyermeklapoknak. A legmelegebben ajánljuk olvasóinknak a legszebb, legjobb, legolcsóbb gyermeklapot. Előfizetése: egész évre 6 kor., félévre 3 kor., mely T. Pelikán Krizsó társzerk. és kiadó címére küldendő: Budapest, VII., Thököly-út 16.

SZÍNHÁZ.

A hét műsora.

Szerda: Gül Baba (Haller Irma vendégjátéka.)
Csütörtök: Vig özvegy (Haller Irma vendégjátéka.)
Péntek: A vörös talár (Gál Gyula vendégjátéka.)
Szombat: Lucifer (itt először, Gál Gyulával.)

Bob herceg.

Kedves idők emlékére elevenítette fel tegnap Haller Irma, a színház mosolygós primadonna-vendége. Haller Irma volt az első Bob herceg — s ő is maradt a legelső. Azt a pajkos bájt, amely az ő Bob herceget belopta a szívekbe, más nem tudta utána csinálni. S mikor anyja Bob urfi után végre vizontlatta Nagyváradi közönsége tegnap az elsőt, az igazit, az előadás a rövid időre visszatért kedvenc ünneplése volt. Haller Irma, a mióta nem láttuk, határozottan fejlődött. Eneke javult, játéka még szívesebb, élvezebb, pajkosabb lett, mint volt. Megjelenése most is fess, elegáns. Nem csoda, ha csak nem minden énekszámát és táncát meg kellett ujránézni a tisztelőitől kapott virágokat a folytonos taps tette bizonyal még kedvesebbé.

Néhány új szereplő lépett föl mellette. A borbély szerepébe beugrott *Rajcsányi* s újabb jelét adta annak, hogy kisebb szerepekben egészen szépen beválik. Nem verdesi az eget, az igaz, de minden szerepét elfogadhatóan, ügyesen játssza. *Revczky Rózsi* (Viktória) maszkja nem nagyon sikerült, egyébként ugyanaz a véleményünk róla, mint *Rajcsányi*-ról. Segédszínésznőnek beválik s ha az elsőrendű szerepek helyett ilyen kisebbekben lépnek fel, megmaradását mindenki szívesen fogja látni. Kevés hang, sok igyekezet, jó játékosképesség: ezekkel a második sorban, rögtön az első után igen tisztas sikereket biztosíthat magának.

Szende Ferenc tömör, szép, mély baritonja nagy tetszést aratott. Érdemes volna minél többször fellépnie önálló szerepekben, hogy játékát is énekeivel egy rangra emelhesse.

Amilyen pompás volt *Hajnal* humora a hopmester szerepében, oly kevésbé sikerült *Körmendinek* a táncmester. Nem is volt helyes ezt a neki egyáltalán nem való szerepet ráerőszakolni.

Haller Irma — Gábor diákja. Bob urfi után ma új szerepet mutat be a kis művész: Haller Irma a „Gül baba” körül ma előadásra a vendég közreműködésével. Haller

Irma ismét trikos szerepet játszik, a merész Gábor diákot, a szerelem hősiességét. Az érdeklődés városszerte nagy a művész új szerepe iránt. A szereposztás nagyrésztben az ismert, új Ali basa lesz Sárosi, míg *Lellát Revczky Rózsi* játssza.

TÁVIRATOK.

A szerb király látogatásai.

Berlin, április 16. Külföldi ujságok a minap azt jelentették, hogy Péter király látogatást fog tenni Konstantinápolyban, most meg azt jelentik, hogy Rómába megy és hogy ezt a látogatást az olasz királyi pár visszafogja adni. Mértékadó helyen ezt a hírt valótlannak mondják. Péter királynak előbb a saját országát kell megismernie s csak azután gondolhat arra, hogy külföldi udvarokat meglátogasson s akkor legelőször *Ferenc József* királynál kell látogatást tennie.

Nebogatov várfogságban.

Pétervár, április 16. Nebogatov tenger-nagy ma megkezdte tiz évi várfogságát a Péter-Pál erődben. Nagy cellát jelöltek ki a számára és nagyobb sétákat engedtek meg neki a kertben és a vár mellei réten.

Bérgyilkosság.

Lemberg, április 16. Varsóban újabb gyilkosság izgatja a lakosságot. Dr. *Zevijecsky* József köztisztviselőben álló orvost az utcán két fiatal ember revolverral megátámadta és veszedelmesen megsebesítette, szanatoriumba vitték, hol nemsokára meghalt. A merényletet, akiknek egyike öngyilkosságot akart elkövetni, elfogták s a rendőrségen azt vallották, hogy egy ismeretlen ember 30 rubelt adott nekik azért, hogy dr. *Zejeckint* meggyilkolják.

Nagy földrengés.

London, április 16. Mexikóban a földrengés tegnap elpusztított két várost. A lakosok közül 12-en meghaltak és 27-en megsérültek. A földrengés megisméltődött. Mexicó városában is érezték a földrengést, mely ötödfél percig tartott. Sok háznak fala összeomlott s az utcakövezeten is szakadások támadtak. Huszonöt év óta ez volt a legerősebb földrengés. A lökést 250 mérföld területen érezték.

Iskolai szünidő meghosszabbítása.

Bécs, április 16. Hír szerint az osztrák közoktatásügyi minisztérium az iskolai szünidőt az összes ausztriai elemi és polgári iskoláknak két héttel meg fogja hosszabbítani.

A spanyol hadiflotta kiépítése.

Madrid, április 16. Több lap, köztük a félhivatalos *Epoca* is azt jelenti, hogy tegnap a legelső amerikai hajógyáraknak tizenkét mérnöke tárgyalt a tengerészetiügyi miniszterrel a spanyol hadiflótának újra való kiépítéséről.

Új választási törvény.

Pétervár, április 16. A belügyminiszter első segédje, *Krizsanovszky*, új választási törvényt dolgozott ki, mely szerint az aktív választójog a műveltségi fokhoz és birtokhoz lesz kötve s a parasztok elvesztik mostani kiváltságos helyzetüket. A kormány reményli, hogy az új törvénnyel ártalmatlanná teszi a szélső balpártokat.

EGYESÜLETEK.

Keresztény szervezkedés. A m. kir. belügyminiszter a *mosódi rákócifalvi és mi-hályi* keresztény szociális egyesületek, a *nagyföldemesi* kath. gazdakör alapszabályait pedig a földművelésügyi miniszter láttaozta.

A miniszter adománya. A földművelésügyi miniszter most értesítette az alispánt, hogy az okányi 48-as és függetlenségi kör részére 100 kötet könyvet és 20 korona könyvszekrény díjat adományozott.

Igazságszolgáltatás.

Elmaradt sajtótárgyalás. Az elmúlt őszön a Nagyváradi megjelent „Eltöre” című lapban támadó cikk jelent meg *Kovács S. János*, a nagyváradi felső kereskedelmi iskola igazgatója ellen, amelyben azzal vádolták, hogy a vezetésére bizott intézetben antiszemita irányú előadásokat tart s általában a felekezeti türelmetlenséget propagálja az intézetben. A megsérterert igazgató, ügyvédje *Halász Lajos* dr által rágalmozás miatt följelentést tett a cikk szerzője *Kun Béla* hirlapíró ellen. Az ügyben mára volt kitűzve a főtárgyalás a nagyváradi esküdtbíróóság előtt. A tárgyaláson *Csulyok Béla* dr elnökölt. A főmagánvádló képviselőben *Halász Lajos* dr helyett *Papp János* volt jelen. A tárgyalás megnyitása után *Kun Béla* vádlott az esküdtbíróóság előtt a következő nyilatkozatot tette:

— Beismerem, hogy az inkrimált cikket mások által félrevezetve, téves információk alapján irtam s épen azért az abban foglalt alaptalan sértésekért dr *Kovács S. János* urtól ezennel bocsánatot kérek.

Ezen nyilatkozat után a főmagánvádló képviselőben *Papp János* kijelentette, a vádlott nyilatkozatát elégtétel gyanánt elfogadja s a vádat visszavonja. Ennek következtében a törvényszék az eljárást megszüntette.

KÖZGAZDASÁG.

Vándor pincemesterek. *Darányi Ignác* földművelésügyi miniszter igen fontos újítást hozott be a vándorpincemesterek ügyében. Ezideig ugyanis a pincemesterek a bortermelő gazdákhöz történt kiszállások alkalmával utiköltséget, napidíjat s összes költségeiket a bortermelő gazdákkal fizettették meg. Ehez joguk volt a pincemestereknek, mi miatt aztán a gazdaközönség nem vette igénybe őket, jóllehet szüksége volt rájuk. A miniszter most körrendeletileg adta tudomására az alispánoknak, hogy a vándor pincemestereknek utiköltségeit nem kell megtéríteni, mivel azt az állam fogja fizetni. A bortermelőknak 3 korona napidíjat kell fizetniük a pincemestereknek, akik a gazdát az okszerű borkezelésre teljesen betanítják, boraikat a pincékben elhelyezik vagy elhelyeztetik. A miniszter oly felhívással adta ki a körrendeletet, hogy tudassa minél szélesebb körben a bortermelőkkal, miszerint mindazok, kik a pincemestereket igénybe akarják venni kérelmüket a budafoki állami pincemesteri tanfolyam igazgatójához nyujtsák be.

326 kiló szilvalekvár. A biharmegyei köz- és elmeorvóház élelmezésére a szállító kereskedő szerződésileg köteles egy évben 100 kilogramm szilvalekvárt szállítani. Ifj. *Popper József* ez irányban tegnap jelentést tett az alispánoknak, hogy a kórház folyó évben ez ideig nem 100 hanem 326 kiló szilvalekvárt fogyasztott el. A többlet szállításra a kereskedőnek

joga nincs, azért kéri, hogy a további szállításra külön felhatalmazást s az eddig szállított többletre a jóváhagyást a kórház választmánya adja meg. Ugyanekkor bejelenti, hogy az eddigi egység árat 25 fillérrel felemeli, mivel a lekvár ára telemekedett.

A gabonatözsde határídeje.

Budapest, április 15	
Buza április	13.15 — 13.35
Rozs április	13.50 — 13.30
Tengeri május 1907	10.80 — 11.05
Repce aug.-ra	27.80 — 28.24
Zab ápr.-ra	15.20 — 16.10

Értéktözsde.

Budapest, április 15.	
Osztrák hitelrészvény	678.—
Magyar hitelrészvény	796.—
Leszámitoló bank	506.—
Rimamurányi	525.—
Osztrák-m. állam vasutirészvény	670.—
Közuti vasut	594.—

Hivatalos árfolyamok.

budapesti áru- és értéktözsde 1907 április 15-én.	
Magyar aranyjárdék 4%	11.21
Magyar koronajárdék 4%	99.—
Magyar keleti vasuti államkötvény 4%	83.—
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	95.—
Horvát-szlavon földterhermentesítési kötvény	96.—
Magyar gyermek sorsjegy-kölcsön	200.—
Tisza zab. és szegedi sorsjegy-kölcsön	150.50
Osztrák járadék ezüstben	99.—
Osztrák járadék papirban	100.—
Osztrák korona járadék	117.—
Osztrák járadék aranyban	99.—
1860. oszt. államsorsjegyek	155.—
Osztrák-magyar bankrészvény	17.65
Magyar hitelbank részvény	17.65
Városi villamosvasut	833.—
Osztrák hitelbank intézeti részvény	680.50
20 frankos frankos (Napolendor)	683.25
Osztrák-magyar államvasuti részvény	19.08
Német birodalmi márka	117.58
London vista	24117
Páris vista a	95.47
20 márkás arany	37.40

REGÉNYCSARNOK.

Művészet.

Irta: Kraszevszkij A. N.

— Oroszból. — 19.

— És valóban azt hiszed, hogy képes volnék Boris Nikolajevitschről lemondani? — szölt lassan, büszkén gúnyos ajakkal.

— Azt hiszem, azok után a miket mondtam . . . — Igyekezett türelmét féken tartani, megkísérelte, kezét megragadni; de Natália visszavonta kezét; hideg, vérszegény ujjainak érintése kellemetlenül hatott rá. De hisz ez előtt soh'sem volt így. Hát mi változott meg benne?

A herceg arca kemény, sértett kifejezést öltött. — Azt hiszem, azok után, a miket az imént mondtam, — ismétlé újból.

— Nemde, azok után a miket mondtál, a vigasz után mit kilátásba helyeztél, nem érted, miként ragaszkozhatom tévedésemhez? — kiáltá Natália kihívólag. — Mit akarsz, én már csak ilyen örült maradok! — Eleinte fátyolozott hangja egyre melegebbé, határozottabbá vált — Elveszed a nyarat és vigaszul, kárpótlásul a téllal kínálsz meg. Vagyis, azt követeled tőlem, mondjak le mindenről mi világos és meleg, és ragyogó a földön, mi virágozik és gyümölcsöt ad, csupán azért, mert az élet és szépség e világába olykor belecsap egy romboló zivatar. Tudom, hogy rendes télben nincsenek zivatarok és mégis százszor jobban szeretem a nyarat!

— De ez tropikus nyár! — kiáltá Assanow.
— Lehet, — viszonzá nyugodtan, — de épen azért nagyszerűbb is, igen, épen a vele járó veszedelmeknél fogva nagyszerűbb minden másnál.

Fivére felállt. — Veled nem lehet beszélni — szölt hidegen. — Az egyetlen, mi tán célhoz vezet, hogy Lenskyvel beszéljek. Ő minden géniálitása dacára józan ember, ő tán kapacitálható lesz.

Erre cserben hagyta Natáliát büszke nyugalma. — Elég gyöngédtelen lehetnél szembe mondani neki mindazt, a mit nekem mondtál?

— Ily esetekben nemcsak a legokosabb, de a legemberibb is, ha az ostoba sentimentalizmus helyett a tiszta józan észnek engedünk helyet, — szónokolt Assanow és meghajtvva magát nővére előtt, mintha valami idegen hercegnő lenne, minden bosszankodás daczára mégis azon bensőleg felmagasztosult érzelemmel távozott, hogy az alkalmat felhasználta, »józan eszének« kellő fitogtatására. Úgy szerette józan eszét, mint valami művészi tehetséget és öröme telt benne, ha mindenféle virtuóz-előadásokban bebizonyíthatta annak terjedelmét és simulékonyosságát. Vajjon időszerűek voltak-e ezen előadások, azzal édes-keveset gondolt a művész és hogy fenyegetése által Natáliánál épen ellenkezőjét érte el annak, mit célul tűzött ki magának, azzal e percben legkevésbé sem tördött.

E ment; Natália még mindig ott állt a szoba közepén, egyik kezével az asztalra támaszkodva és egész testében remegve. Egyszerre felmerült emlékében a »zenei gyónás«, akkor reggel, midőn Lensky először próbálta az Amáit, az a gyónás, melytől egész valójában megrendült és megijedt. És nyomasztóan,

metszőn rebent át lelkén ama félelmetes, az arab népdalokból átvett hangnemet, mely minden zeneszerzeményében sűrű és zokog, az ördög-dallam: Asbein!

A mig fivére ellen védelmeznie kelle magát, nem is tudta, mily mélyen sziven találta őt. Most egyszerre megsebezve, összetörtnek, életuntak érezte magát, mint a hogy egy ifju fácska érezheti magát, melynek illatos első tavaszi virágaira egy kegyetlen jégeső csapott le. Ekkor belépett Lensky. Azonnal eltálla a mi történt itt.

— Megkínózták én miattam! — kiáltá. — Szegény szívem! Ha csak egyedül magamra vehetnék minden ilyen keserűséget.

— Azzal semmiféle szolgálatot sem tennék nekem, — telelé Natália mosolyogva.

Szeliden magához vonta a leányt, kinél minden bátortalanág eltűnt, mig az élet ismét melegen és hatalmasan lüktetett ereiben.

— Mindennek meg van a maga jó oldala, — suttogá. — Szép dolog, ha van mit elszednünk olyanért a kit —

(Folyt. köv.)

SZERKESZTŐI PÓSTA.

Tudósítóinknak. Felkérjük tudósítóinkat, hogy tudósításaikat naponként délután 5 és 6 óra közt sziveskedjenek telefonon leadni, mivel a korábbi órákban a szerkesztőségben nincs senki. Üdvözlöt.

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCKICS GYULA.

Egy teljesen felszerelt

kisebbszerű könyvnyomda, mely áll: 2 regálisból, 2 nagy antiqua szekrény, 1 nagy anyagszekrény, 22 kis szekrény, és 13 berakó kis szekrény 35 különféle betűkből, stégek, térzők, quadrátok és 1 kis szekrény tele rézléniakkal 350 forintért eladó.

A nyomda jelenleg üzemen kívül van, üzembe hozatalához csak 1 amerikai gyorsajtó szükséges. **Bővebbet a kiadóhivatalban.**

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Értesíti a n. érd. izzólámpa körtéket tart raktáron 3 legfeljebb 3.4 watt fogyasztással gyertyánként, melyek legolcsóbb áron kaphatók **A sima izzólámpa ára darabonként 72 fillér**, homályos (matt), színes fényképész-lámpák és mindennemű izzólámpa különlegességek ugyancsak kartell áron kerülnek eladásra. Ugyanott kaphatók **nerst-lámpák** és **osmium-lámpák** gyertyánként 1.5 watt fogyasztással.

Csillárok, és villamosmotorok eredeti gyári árak mellett

kaphatók. A villamos mű igazgatósága elvállalja

villamosvilágítási

oróátviteli berendezések felszerelését, bővítését, átalakítását, javítását, izzólámpák kezelését, hozzávat szénpálcák szállítását, berakását és minden e szakmába való munkálatokat a legolcsóbb ár mellett

Nagyobb megrendeléseknél megfelelő engedmény. Költségvetés ingyen.

Ha jó és csinos cipőt akarunk, akkor
vásároljunk

Moskovits cipőt.

Moskovits Farkas és Társa
cipő-és csizmagyár N.-Várad, Kossuth-u.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

SZENT LÁSZLÓ KÖNYVNYOMDA

Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 3. szám

Művek

folyóiratok, hírlapok,
vonalzatok,
gazdasági nyomtatványok,
egyházi, községi
és egyéb
hivatalos nyomtatványok,
körlevelek,
levélborítékok.

Elvállal és készít:

izléses kivitelben
mindennemű

nyomdai munkákat

jutányos árak mellett.

Vidéki rendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Levélfedek,

számlák, falragaszok,
báli meghívók,
táncrendek, étlapok,
naptárak,
palackfeliratok,
névjegyek,

gyászlapok

stb. a nyomdai szakba
vágó nyomtatványok
készítése.

A lat. és gör. szert. kath. egyházmegyei nyomtatványok

raktára.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

Dr. Rác Ódön
Sanatoriuma és
vizgyógyintézete
(ezelőtt Politzer-féle)

Nagyvárad, Szilágyi-Dezső-utca, 7. szám.
Telefon 693.

Bejáró és bennlakó betegeknek egész éven át nyitva. (Fertőző és elmebetegek kivételével.) Vizgyógyászok, villanygyógyászok, villanyfürdők, szénsavas-törpefenyő. Asványfürdők, forró légtelítés, gőz szekrény, póstyéni iszapkúra. Inhalatok. Vibrációs masszázs, Soványító és hizó kúra.

Javalva: Idegesség, kimerültség minden neme, gyomor-, bél-, szív-, tüdő és légzőszervek bántalmái, izületi-, izom-, idegcszűnő kitűnő gyógyeredmények.

Állandó orvosi felügyelet.
 Olcsó árak. Pensio (lakás és ellátás) naponta 3-5-7 korona.

Prospektus és felvilágosítással szívesen szolgál

Dr. Rác Ódön,
 az intézet tulajdonosa és vezetője.

Most jelent meg!

A modern rajzoktatás vezérfonala
 II. kötete.

Írta: **Szücs Izsó** iparisk. igazg., tanítóképző intézeti rajztanár.

Tartalom: a) Rajzoktatás szemlélet alapján, kézügyességi foglalkozásokkal (kézi munkával) kapcsolatban. b) Kézügyesítő gyakorlatok. Tanmenet 37 mintalapon 40 leckemintával.

Bolti ára 6 korona.

Megrendelhető: **Sebő Imre** könyvkiadónál Nagyvárad.

Ugyanazon kiadásban megjelent: **Szücs Izsó: »A modern rajzoktatás vezérfonala«** I. kötete. 6 korona. Tartalom: a) Előtanulmányok. b) Ösztönyszerű rajzoktatás.

Approválva: 78494. sz. a. népiskolák-, óvó-, és tanítóképzők s középiskolák alsó osztályai részére.

Kivonat a hivatalos bírálatból... Számol a hazai viszonyokkal, a tanítók jelenleg még rajzbeli kiképzésével... Művének minden sorából a tárgy iránti szeretet, annak komoly megfontolása és kitartó tanulmányozása szól. Sok évi tapasztalat és kísérletei a rajzoktatás terén becsesekké teszik e mű tartalmát... Művének minden fejezete érdekes és beható tanulmányra vall... Tárgyát szerző nagy körültekintéssel és alaposan dolgozta ki, amiért teljes elismerés is illeti... Rajzoktatásunk fejlődésére csak jótékony hatással lehet e munka...

UJ köszörűs üzlet UJ

tisztelettel értesitem a nagyérdemű közönséget, hogy egy mai kornak megfelelő műköszörűdét és szolingeni acél áru üzletet nyitottam, melyre a nagyérdemű közönség szives pártfogását kérem. Elfogadok köszörűlés végett orvosi műszereket és üzleti, gyári, valamint konyha vágóeszközöket tömeges pártfogást kérek.

Nasenbeni Domokos,

műköszörűs Veiszlovits-ház, Nagy Sándor és Rákóczi-utca sarok. Nagyváradon.

10 drb. legkedveltebb sorsjegy

Evente 7 huzás, 350.000 korona nyereménnyel --

Már az első részlet, azaz 4 korona 87 fillér postautalványon való beküldése után mind a tíz sorsjegy az összes huzásokon résztvesz. **A huzás közeleg,** miért is kérjük az első részletet postautalványon mielőbb címünkre beküldeni.

Budapesti Polgári Takarékpénztár

— Budapest, Kerepesi ut 40. —

Tanuló

fizetéssel felvétetik

Kelemen Béla,

— könyv-és papirkereskedésében, —
 NAGYVÁRAD Kossuth Lajos-utca.

Kereskedelmit végzett fiatal ember

gyakornokul felvétetik
 a **Nagyvárad** Hitelbank
 Részvénytársaságnál.

Uj üzlet! Uj üzlet!

Lukács Nándor butor-raktára

műasztalos-, kárpitos- és diszitó műhelye Nagyvárad, Fő-utca 8. sz. Széchenyi szállodával szemben.

Állandó raktár: háló, ebédlő, uri szoba és szalon berendezések, mindennemű modern stíl szerint. Vas, réz és hajlitott fa-butorok rendkívül nagy választékban.

Pontos kiszolgálás. Olcsó árak.
 Kívánatra rajzok és költségvetések ingyen.

Lukács Aladár

elsőrangu kalap-, fehérnemű- és uri-

divat üzlete

Nagyvárad, Fő-utca.

Telefon 516.

Csodálatos olcsó!

Vásárlásra ritka alkalom!

kinálkozik mostan egy **rövid ideig** a t. vevőközönségnek

TESZLER SIMON gyapjuszövet és posztónagykereskedőnél (Zöldfa-utca 33.)

Ki célba vett **más vállalat** következtében raktárán levő összes árucikkeit mélyen leszállított áron bocsátja eladásra.